

EXCELDA FORMULALARNI HISOBLASH VA BAJARISH

Saidova Nasibaxon Ibragimovna

Andijon viloyati Izboskan tuman 2-son kasb-hunar maktabi

Informatika fani o'qituvchisi.

Annontatsiya: Formula — bu mavjud qiymatlar asosida yangi qiymatlarni hisoblovchi tenglamadir. Formulalar yordamida elektron jadvalda ko'pgina foydali ishlarni amalga oshirish mumkin. Elektron jadvallar formulalarsiz oddiy matn muxarririga aylanib qoladi. Formulalarsiz elektron jadvallarni tasavvur qilish qiyin.

Kalit so'zlar: Formulalar, EXCEL, aylanib, tasavvur, matnlar, yacheyka, arifmetik amallar, operatorlar, sonlar va matnlar, ishchi jadval funksiyalari.

KIRISH

Jadvalga formulani qo'yish uchun uni kerakli yacheykaga kiritish kerak. Formulalarni ham boshqa ma'lumotlar singari o'zgartirish, saralash, ulardan nusxa ko'chirish va o'chirish mumkin. Formuladagi arifmetik amallar sonli qiymatlarni hisoblashda, maxsus funksiyalar matnlarni qayta ishlashda hamda yacheykadagi boshqa qiymatlarni hisoblashda ishlatiladi.

MUHOKAMA

Sonlar va matnlar. Formuladagi hisoblashlarda qatnashayotgan sonlar va matnlar boshqa yacheykalarda joylashgan bo'lishi mumkin bo'lsa-da, ularning ma'lumotlarini oson almashtirish mumkin. Masalan, EXCEL boshlang'ich ma'lumotlar o'zgartirilsa, formulalarni qayta hisoblab chiqadi.

Formula quyidagi elementlardan ixtiyoriysini o'z ichiga olishi mumkin.

— *Operatorlar.* Bittadan oshiq operatorlardan tuzilgan formulani tuzishda EXCEL bu operatorlarni taxlil qiladi. Bunda standart matematik qoidalarga asoslanadi. (Arifmetik amallarni bajarish tartibi saqlanib qoladi.)

Excelda formulalarni hisoblash va bajarish quyidagi tartib asosida amalga oshiriladi:

Birinchi bo'lib qavs ichidagi ifodalar qarab chiqiladi.

Undan keyin amallar bajarish tartibi saqlangan holda operatorlar bajariladi.

Agar formulalarda bir hil tartibli bir necha operatorlar bo'lsa, ular ketma-ket chapdan o'ngga qarab bajariladi.

— *Diapazon va yacheykalarga yuborish* — kerakli ma'lumotlarni saqlovchi diapazon va yacheykalar nomi yoki manzili ko'rsatiladi. Masalan: D10 yoki A1:E8.

— *Sonlar.*

— *Ishchi jadval funksiyalari.* Masalan, SUM.

Agar formula yacheykaga kiritilsa, unda yacheykada kiritilgan formula asosidagi hisob-kitob natijasi ko'rinadi. Lekin formulaning o'zi tegishli yacheyka faollashtirilsa formulalar qatorida paydo bo'ladi.

Formulalar xar doim «q» belgisi bilan boshlanadi. Ushbu belgi yordamida yeXCEL matn va formulalarni farqlaydi.

Yacheykaga formulalarni kiritishning ikkita usuli mavjud:

1. *Formulani klaviatura orqali kiritish:* «+» belgisini quyib, keyin formulalar kiritiladi. Kiritish paytida belgilar formulalar qatorida xamda faollashgan yacheykada paydo bo`ladi. Formulalarni kiritishda odatdagi taxrirlash tugmalaridan foydalanish mumkin.

2. *Yacheykalar manzilini ko`rsatish yuli bilan formulalar kiritish:* Bu usulda ham formulalar klaviaturadan kiritish orqali, lekin kamroq foydalangan holda amalga oshiriladi. Ushbu usulda yacheykalar manzilini kiritish o`rniga ular ko`rsatiladi, xolos. Masalan, A3 yacheykaga $=A1+A2$ formulasini kiritish uchun quyidagilarni bajarish kerak.

- **jadval kursori A3 yacheykaga** utkaziladi;
- «=» belgisi kiritiladi. Formulalar qatori yonida «kiritish» (**ВВОД**) yozuvi paydo bo`ladi;

- **sichqoncha ko`rsatkichi A1 yacheykaga** olib boriladi va chap tugmachasi bosiladi. Natijada yacheyka ajratib ko`rsatiladi, ya`ni uning atrofida xarakatlanuvchi ramka (rom) paydo bo`ladi. A3 yacheykasi formulalar qatorida — A1 yacheyka manzili ko`rinadi. Holat qatorida esa «**Укажите**» (Ko`rsating) yozuvi paydo bo`ladi:

- «+» belgisi kiritiladi. Natijada xarakatlanuvchi rom yukolib, yana «**Ввод**» (Kiritish) so`zi chiqadi;

- **sichqoncha ko`rsatkichi A2 yacheykaga** utkaziladi va tugmachasi bosiladi. Formulaga A2 yacheyka kushiladi; • **ENTER** tugmasini bosish bilan formulani kiritish yakunlanadi.

Yacheyka manzilini ko`rsatish usuli klaviatura yordamida kiritish usulidan oson va tez bajariladi.

XULOSA

Formulalarni boshqa ishchi jadvallar yacheykalariga ham yuborish mumkin, boshqacha aytganda, formulalar bir necha joyda takrorlanishi mumkin. Xattoki, boshqa ishchi kitobdagi ishchi jadvallarda xam. Buning uchun Excelda maxsus yozuv ishlatiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. “fan darsliklari”
2. “ijtimoiy tarmoq”
3. “Kompyuter grafikasi” 2020
4. “klipmeyker olim” 2018
5. “poligrafiya ishlari” 2008